

Számítógépes Grafika

10. előadás: geometria és topológia, görbék reprezentációja

Bán Róbert

`rob.ban@inf.elte.hu`

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar

2025-2026. tavaszi félév

Tartalom

Geometria és topológia tárolása

- Geometria tárolása

- Topológia tárolása

 - Szárnyas-él adatszerkezet

 - Fél-él adatszerkezet

Görbék reprezentációja

- Lineáris interpoláció

- Polinomiális görbék

- Hermite interpoláció

- Bézier-görbék

- Subdivision görbék

Geometria közvetlen tárolása

- ▶ A mai modern grafikus API-k pont, szakasz és háromszög primitíveket használnak
- ▶ Ebben a pontban megnézzük, hogy milyen módon tárolhatóak el ezek hatékonyan
- ▶ Továbbá azt is, hogy miképp tudunk szomszédossági információkat is kinyerni

Geometria tárolása – brute force

- ▶ Általánosabban nézve, legyenek a primitíveink síkbeli poligonok, amiket csúcspontjaik felsorolásával reprezentálunk (valamilyen rögzített bejárési irány szerint)
- ▶ Poligonokkal kapcsolatos feladatok:
 - ▶ tárolás
 - ▶ transzformálás
 - ▶ szomszédossági lekérdezések
- ▶ Brute force tárolás: minden oldalhoz eltároljuk az összes csúcsot egyszer
- ▶ Ha csak háromszögek vannak a geometriában, ezt nevezik háromszög-levesnek (*triangle soup*)

Geometria „*brute force*” tárolása

```
struct triangle {  
    float x1,y1,z1;  
    float x2,y2,z2;  
    float x3,y3,z3;  
};
```

A „brute force” tárolás elemzése

- ▶ *Tárolás*: ha vannak poligonoknak közös csúcsai, akkor ezeket többször tároljuk – feleslegesen → nem túl jó
 - ▶ Még rosszabb, ha vertex-attribútumokat is tárolunk (pl. normálvektor, textúrakoordináták)
- ▶ *Transzformálás*: a közös csúcsokra annyiszor fogjuk elvégezni a transzformációkat, ahányszor szerepelnek → nem hatékony
- ▶ *Lekérdezések*: fogalmunk sincs, ki kinek a szomszédja, csak az összes csúcs bejárásával tudunk eredményre jutni → katasztrófa
- ▶ Egyetlen előnye, hogy ennél egyszerűbben már nem is lehetne tárolni

Index pufferek

- ▶ Alapötlet: tároljunk minden csúcsot egyszer, egy nagy közös tömbben!
- ▶ A poligonok csak hivatkozzanak a csúcsok tömbjének elemeire.
- ▶ Ez az *index puff*er.
- ▶ Minden GPU támogatja.

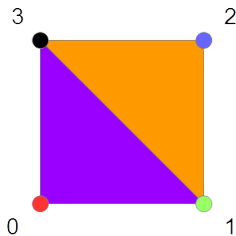
Index pufferek

```
struct vec3 { float x,y,z; };
```

```
struct Vertex {  
    vec3 pos;  
    // + egyéb attribútumok  
};
```

```
std::vector<Vertex> vertexBuffer;  
std::vector<unsigned int> indexBuffer;
```

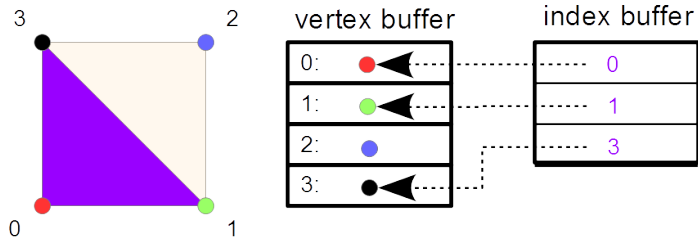
Index puffer

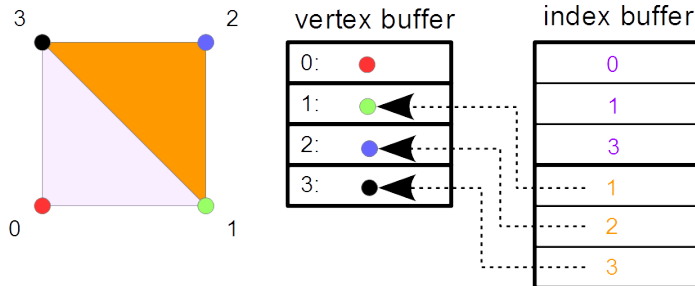
vertex buffer

0:	
1:	
2:	
3:	

Index puffor

Index puffer

Példa

- ▶ Vegyünk egy $N \times N$ db négyzetből álló rácsot (négyzetenként két háromszögből összerakva)! Mennyi adatot kell eltárolnunk ehhez?
- ▶ Mérete *index puffer* nélkül: 6 csúcs/négyzet, $N \times N$ négyzet: $6N^2$ csúcspont.
- ▶ Mérete *index puffer*-rel: $(N+1) \times (N+1) = N^2 + 2N + 1$ csúcs (+ $6N^2$ egész szám, *index*)
- ▶ Mikor éri meg? Azaz hogyan viszonyul egymáshoz $6N^2$ és $N^2 + 2N + 1$?

$$6N^2 > N^2 + 2N + 1$$

$$0 > -5N^2 + 2N + 1$$

$$N \geq 1, \text{ ha } N \in \mathbb{Z}^+$$

Példa – folyt.

- ▶ Már egy négyzetnél is megéri!
- ▶ Pl. ha $N = 10$
- ▶ Mérete *index puffer* nélkül: 600 csúcsot tárolunk és transzformálunk
- ▶ Mérete *index puffer*-rel: 121 csúcsot tárolunk és transzformálunk + 600 indexet tárolunk

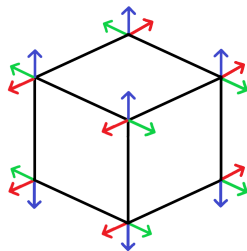
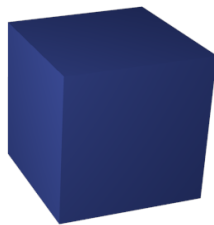
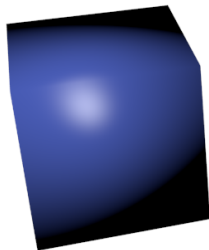
Index puffer-ek GPU-n

- ▶ Minden videokártya, „amit még nem gyűjtenek a múzeumok” (idézet 2010-ből) támogatja az *index puffer*-eket.
- ▶ A csúcspontok tömbje (*vertex buffer*) nem csak pozíciókat tartalmazhat, hanem normálvektorokat, textúra-koordinátákat, és még sok mást – ezek a *vertex attribútumok*.
- ▶ Egy index mindezekre együtt hivatkozik.

Kocka probléma

- ▶ Figyeljünk: az index puffer csak akkor tud segíteni, ha bár különböző háromszögeknél használjuk fel ugyanazt a csúcsot, de mindegyik háromszög *ugyanannak a felületnek* a közelítése!
- ▶ Ha egy kockát rakunk össze háromszögekből, akkor egy sarokban lévő csúcs min. három, max. hat háromszögnek a csúcsa, de minden egyes csúcspont három különböző felület (az ott összeérő három lap) pontja
- ▶ Tehát bár *index puffer*-rel elég lenne csak 8 csúcsot nyilvántartani, amint megvilágítunk és felületi normálisokra lesz szükségünk baj lesz!

Kocka probléma

Kocka probléma

- ▶ A probléma: bár egyetlen térbeli pontot jelöl egy sarok, valójában három különböző felület *felületi pontja*
- ▶ Mivel a csúcspontokban pozíciókon kívül felületi tulajdonságokat is tárolunk (normális), ezért ilyenkor még index pufferrel sem spórolhatjuk ki a térbeli redundanciát!
- ▶ Oldalanként külön meg kell adni a csúcsokat, ugyanolyan pozíció, de a három oldalnak megfelelően három különböző normális segítségével: összesen tehát 3×8 csúcs kerül az *vertex buffer*-ba
- ▶ Azonban még ebben az esetben is memóriát spórolunk, mivel a kocka minden oldalán a két háromszögnek van két-két közös csúcsa

Az *index pufferes* tárolás elemzése

- ▶ *Tárolás*: hatékony.
- ▶ *Transzformálás*: hatékony.
- ▶ *Szomszédsági relációk*: közös csúcsokat már tudunk, de igazából még mindig fogalmunk sincs.

Szomszédsági viszonyok

- ▶ Néha kellene a szomszédok, pl. felület-felosztásoknál, degenerált primitívek kiszűrésekor, egyes felhasználói inputok kezelésekor stb.
- ▶ Ismertek a csúcsok $\Rightarrow$ számítható mi, minek a szomszédja!
- ▶ Egy csúcsban tetszőleges számú poligon találkozhat $\Rightarrow$ dinamikus adatszerkezet kéne (azaz egy-egy eltárolt elemhez változó mennyiségű adatot kell tárolni)
- ▶ Jobb megoldás: Szárnyas-él (*winged-edge*) adatszerkezet!

Szárnyas-él adatszerkezet

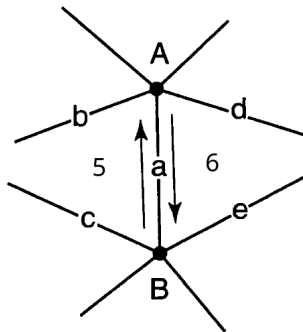
- ▶ Az alakzatokat határukkal leíró (*B-rep*) (boundary representation) reprezentáció egyik gyakran használt topológiatároló adatszerkezete manifold poliéderek esetén
- ▶ Tárolás során *csúcsokat*, *éleket* és *lapokat* különböztet meg
- ▶ Az élek szempontjából tároljuk a felületet
- ▶ Minden élhez fix számú adat tartozik
- ▶ Segítségével pl. gyorsan körbe lehet járni egy poligon éleit, közben megkapva minden szomszédot

Szárnyas-él adatszerkezet

- ▶ Minden lapot egy élsorozat határol – minden laphoz tároljunk egy, az élsorozatához tartozó tetszőleges élre mutató pointert
- ▶ A csúcspontok élekhez illeszkednek (vagy belőle indul ki, vagy ő a célja) – tároljuk valamelyiküket a csúcsokhoz!

Egyetlen él adatai

él	csúcás		lap		balra		jobbra	
	start	vég	bal	jobb	előző	köv.	előző	köv.
a	B	A	5	6	c	b	d	e

Egyetlen él adatai

- ▶ Egy él két csúcsot köt össze – tároljuk ezeket az élben
- ▶ Egy él legfeljebb két laphoz tartozhat – az egyik a baloldali, a másik a jobboldali lap lesz, ezekre mutató pointereket (vagy indexeket) tárolunk
- ▶ A fenti két lapon egyúttal egy-egy élsorozat (az adott lapot alkotó élsorozat) része is az adott él – mindkét élsorozatban tároljuk a rákövetkezőjét és megelőzőjét *az adott élnek az adott lap bejárási irányának megfelelően (!)*

Egyéb táblázatok

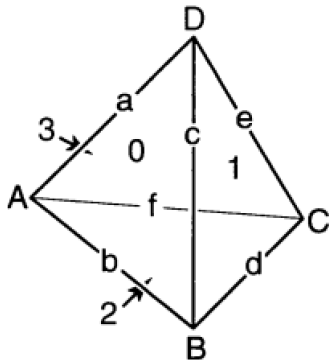
Csúcsok táblája

- ▶ csúcs ID
- ▶ csúcsból induló él

Lapok táblája

- ▶ lap ID
- ▶ lap egy éle

Példa: tetraéder

edge	vertex 1	vertex 2	face left	face right	pred left	succ left	pred right	succ right
a	A	D	3	0	f	e	c	b
b	A	B	0	2	a	c	d	f
c	B	D	0	1	b	a	e	d
d	B	C	1	2	c	e	f	b
e	C	D	1	3	d	c	a	f
f	C	A	3	2	e	a	b	d

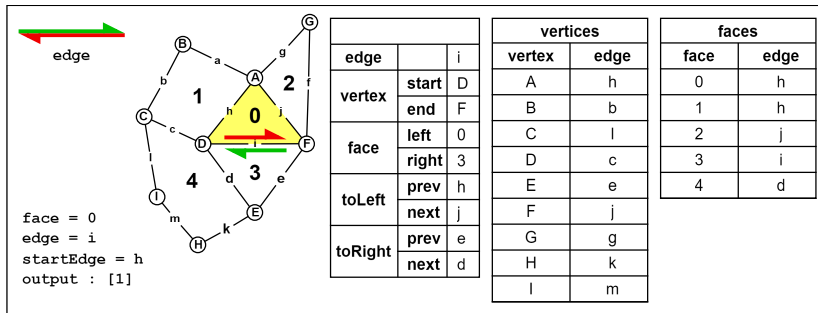
vertex	edge
A	a
B	d
C	d
D	e

face	edge
0	a
1	c
2	d
3	a

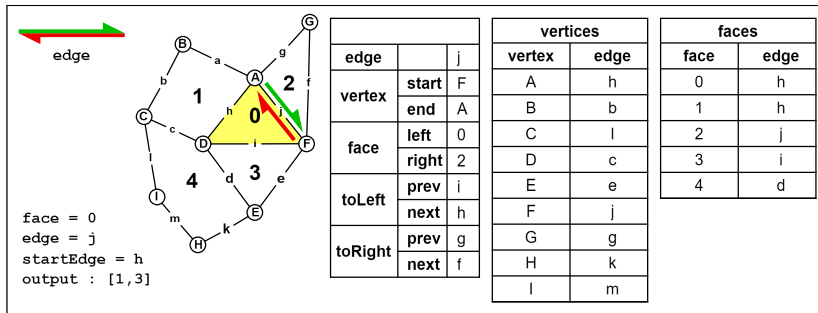
Pl.: Egy lap összes szomszéd lapjának felsorolása

```
def allNeighbours(face, edges, vertices, faces):  
    startEdge = faces[face]  
    edge = startEdge  
    output = []  
    do:  
        if edges[edge].faceLeft == face:  
            output.append(edges[edge].faceRight)  
            edge = edges[edge].succLeft  
        else:  
            output.append(edges[edge].faceLeft)  
            edge = edges[edge].succRight  
    while edge != startEdge
```

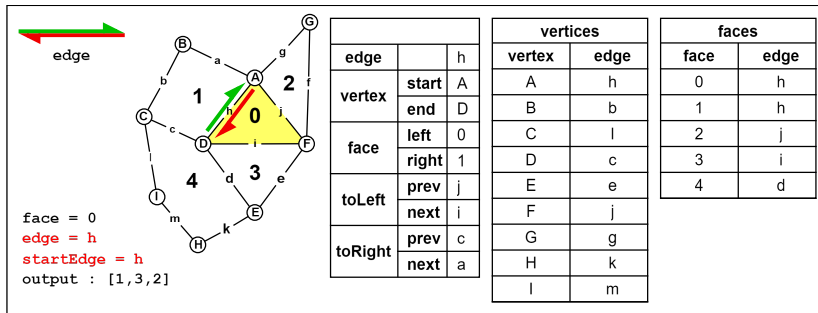
Pl.: Egy lap összes szomszéd lapjának felsorolása

Pl.: Egy lap összes szomszéd lapjának felsorolása

Pl.: Egy lap összes szomszéd lapjának felsorolása

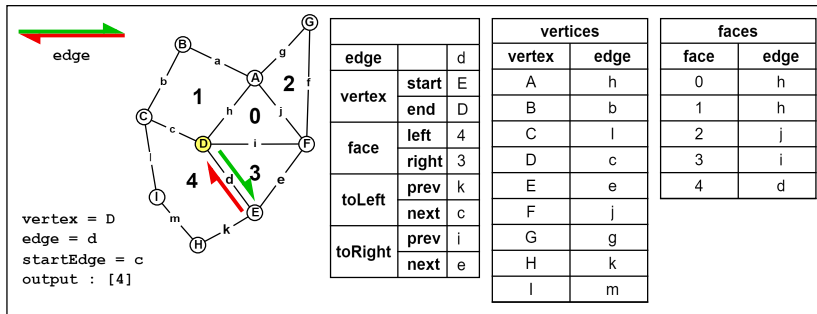
Pl.: Egy lap összes szomszéd lapjának felsorolása

- ▶ Azaz: induljunk el az adott lap reprezentáns éléből (amit tárolunk a laphoz)
- ▶ Ha az éppen vizsgált él bal oldali lapja az adott lap: kiírjuk a jobb oldali lapot és továbblépünk a bal lap következő élére
- ▶ Különben a jobb oldali lap az adott lap, a bal oldalit írjuk ki és a jobb rákövetkező élre lépünk
- ▶ Az iteráció érjen véget, amint visszaérünk az adott lap reprezentáns élébe

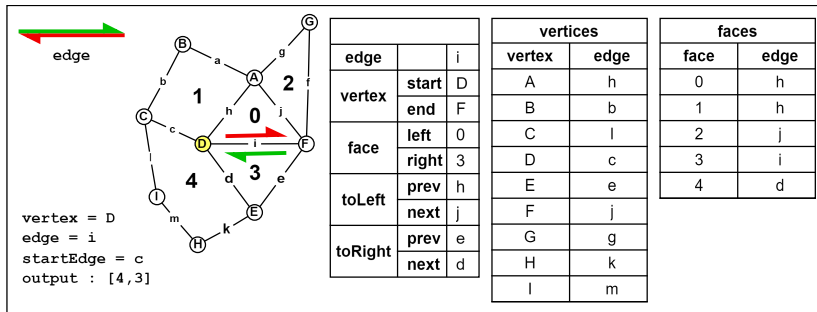
Pl.: Egy adott csúcsot tartalmazó összes lap felsorolása

```
def allFaces(vertex, edges, vertices, faces):  
    startEdge = vertices[vertex]  
    edge = startEdge  
    output = []  
    do:  
        if edges[edge].vertStart == vertex:  
            output.append(edges[edge].faceLeft)  
            edge = edges[edge].predLeft  
        else:  
            output.append(edges[edge].faceRight)  
            edge = edges[edge].predRight  
    while edge != startEdge
```

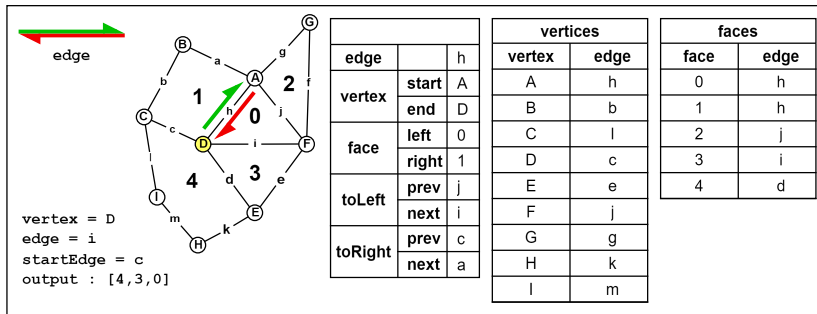
Pl.: Egy adott csúcsot tartalmazó összes lap felsorolása

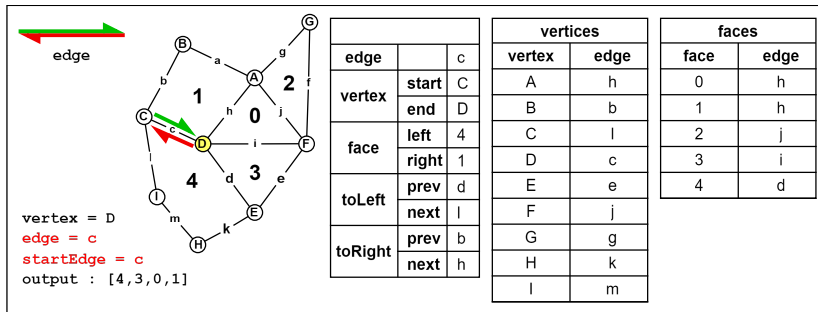
Pl.: Egy adott csúcsot tartalmazó összes lap felsorolása

Pl.: Egy adott csúcsot tartalmazó összes lap felsorolása

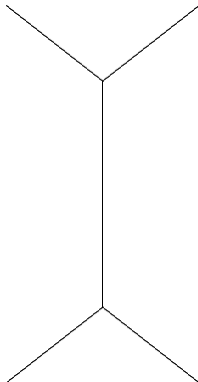
Pl.: Egy adott csúcsot tartalmazó összes lap felsorolása

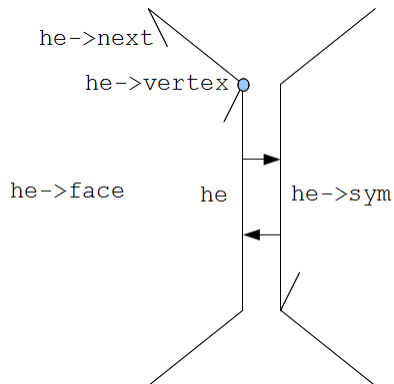
Fél-él adatszerkezet

- ▶ A winged-edge élet vegyük szét két fél-élre
- ▶ $\rightarrow$ lényegében az élek lapra vett vetületével dolgozunk
- ▶ A fél-élhez csak egy lap tartozhat + meg kell jegyeznünk a testvér fél-élet (az adott él másik oldali lapra vett vetületét)
- ▶ A reprezentáció központi eleme a fél-él (half-edge)

Half-edge

Half-edge

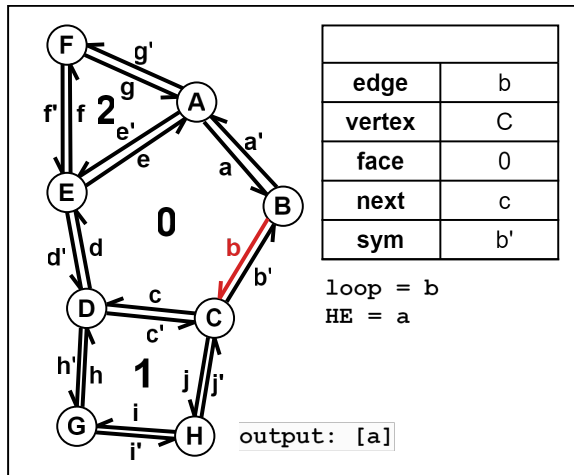
Fél-él adatszerkezet

- ▶ Szigorú értelemben véve egy fél-élhez pontosan egy csúcs, él és lap tartozik (de gyakorlatban ennél többet tárolni hasznos lehet)
- ▶ A következőt tároljuk egy fél-élben: az fél-él cél csúcspontja (vertex), a fél-él testvére (sym), a fél-él lapja (face) és a lapot körbefogó fél-élsorozatban a rákövetkezője (next)
- ▶ A lapokhoz egy tetszőleges alkotó fél-él pointerét jegyezzük fel
- ▶ A csúcspontokhoz egy befutó fél-élt
- ▶ $HE \rightarrow \text{sym} \rightarrow \text{sym} = HE$, $HE \rightarrow \text{next} \rightarrow \text{sym} \rightarrow \text{vertex} = HE \rightarrow \text{vertex}$ stb.

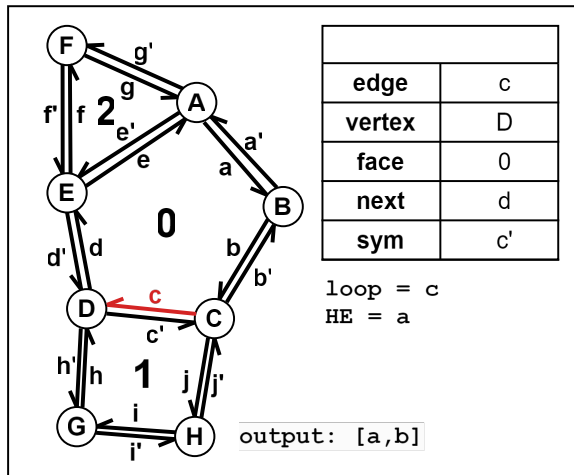
Pl.: Lap éleinek körbejárása

```
def faceLoop(HE):  
    loop = HE  
    output = []  
    do:  
        output.append(loop)  
        loop = loop->next  
    while loop != HE
```

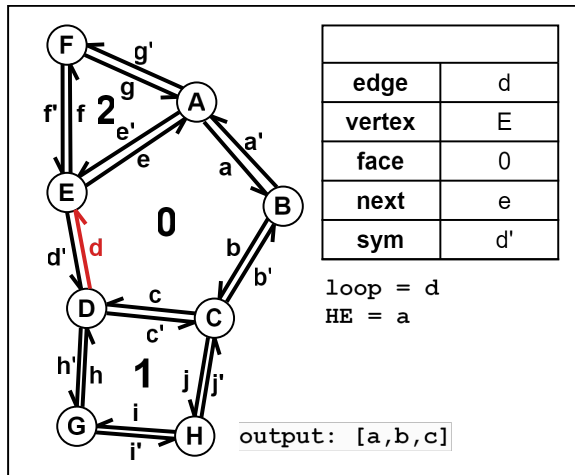
Pl.: Lap éleinek körbejárása

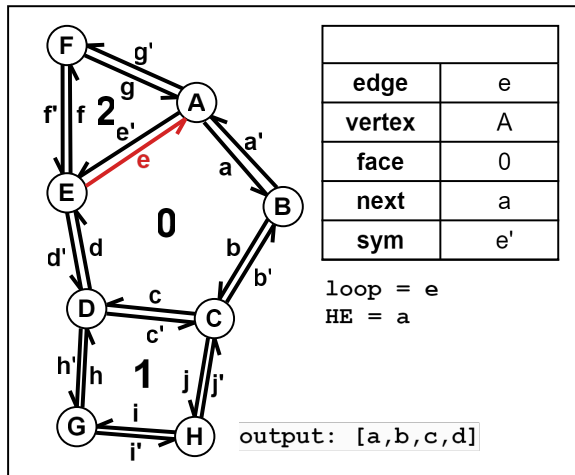
Pl.: Lap éleinek körbejárása

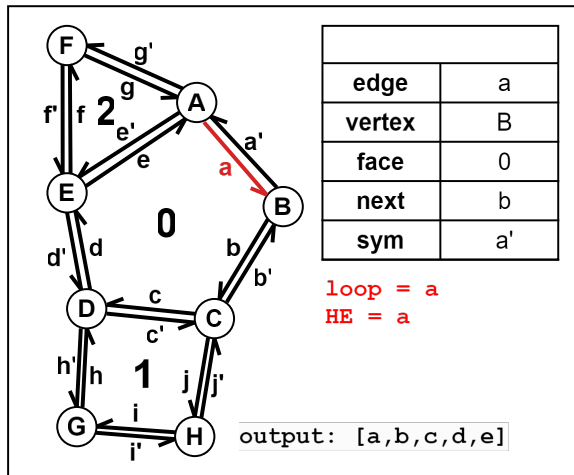
Pl.: Lap éleinek körbejárása

Pl.: Lap éleinek körbejárása

Pl.: Lap éleinek körbejárása

Reprezentáció

b_1

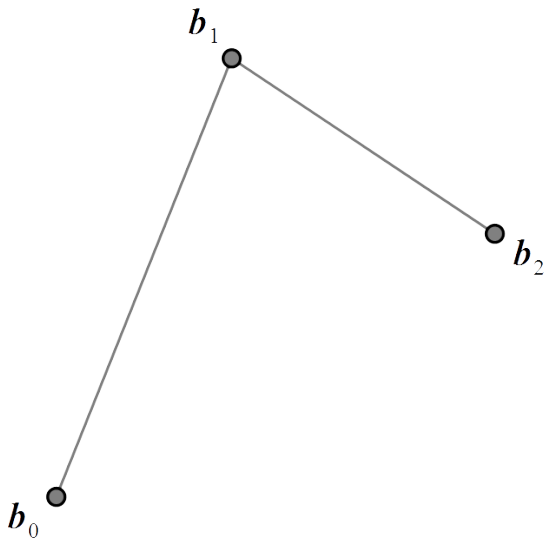
b_2

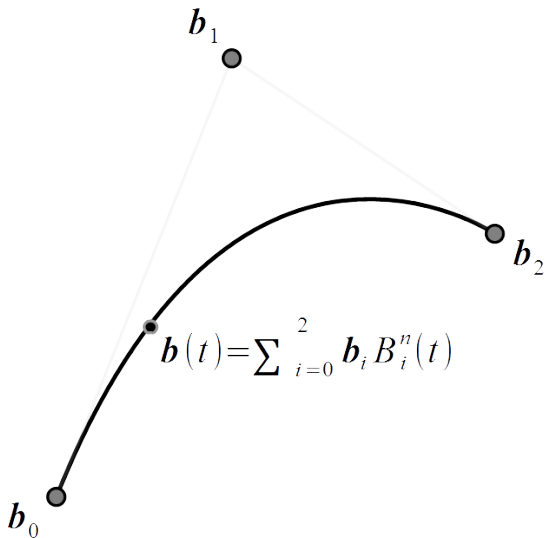
b_0

Reprezentáció

Reprezentáció

Görbék megadása

▶ Három módot láttunk már görbék reprezentációjára:

▶ explicit: $y = f(x), x \in \mathbb{R}$

▶ parametrikus: $\mathbf{p}(t) = \begin{bmatrix} x(t) \\ y(t) \end{bmatrix}, t \in \mathbb{R}$

▶ implicit: $f(x, y) = 0, x, y \in \mathbb{R}$

Görbék megadása

- ▶ Most azt vizsgáljuk meg, hogy milyen adatokat kell eltárolni, hogy egy tetszőleges (ún. *szabadformájú*) görbét egyértelműen reprezentáljunk
- ▶ Ezt most a parametrikus megadási mód segítségével nézzük meg

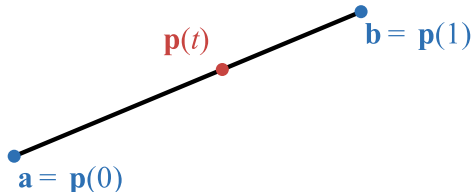
Lineáris interpoláció

- ▶ Legyen adott két pont, $\mathbf{a}, \mathbf{b} \in \mathbb{E}^3$. A két ponton átmenő egyenes parametrikus egyenlete:

$$\mathbf{p}(t) = (1 - t)\mathbf{a} + t\mathbf{b},$$

ahol $t \in \mathbb{R}$.

- ▶ Ha $t \in [0, 1]$, akkor az $\mathbf{a}, \mathbf{b}$ pontokat összekötő egyenes szakaszt kapjuk.

Lineáris interpoláció

- ▶ Az egyenes szakaszt egyértelműen azonosítja a szakasz két végpontja, **a** és **b**
- ▶ Ez a legegyszerűbb „görbe” a két pont között
- ▶ Hogyan lesz ebből „szép” görbe?
- ▶ „Szép” $\approx$ valami szépen, folytonosan változó

Szépség – parametrikus folytonosság

- ▶ C^0 : a görbében/felületben nincsenek lyukak, nem szakad meg sehol
- ▶ C^1 : a derivált is folytonosan változik (DE: a derivált *paraméterezéstől függ!*)
- ▶ C^2 : a görbe/felület második deriváltjai is folytonosan változnak

Szépség – deriváltak

- ▶ Ne feledjük, a parametrikus görbe $\mathbf{p}(t) = \begin{bmatrix} x(t) \\ y(t) \end{bmatrix}$ alakú
- ▶ Tehát a deriváltak $\mathbf{p}'(t) = \begin{bmatrix} x'(t) \\ y'(t) \end{bmatrix}$, $\mathbf{p}''(t) = \begin{bmatrix} x''(t) \\ y''(t) \end{bmatrix}$ stb. alakúak
- ▶ Példa: mi a deriváltja a $\mathbf{p}(t) = \begin{bmatrix} t^2 + t \\ t^3 \end{bmatrix}$ görbének a $t = 0$ és $t = 1$ pontokban?
- ▶ Példa: mi lesz az első és második deriváltgörbéje (hodográfja) a $\mathbf{p}(t) = (1 - t)\mathbf{a} + t\mathbf{b}$ görbének?

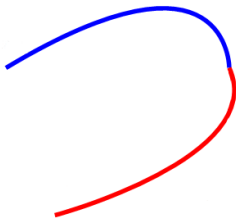
Parametrikus folytonosság

Legyen adott két parametrikus görbe, $\mathbf{r}(t), \mathbf{s}(t) : [0, 1] \rightarrow \mathbb{E}^3$, amelyeknek van egy közös pontja, azaz pl. $\mathbf{r}(1) = \mathbf{s}(0) = \mathbf{p}$. Ekkor a két görbe a $\mathbf{p}$ -ben

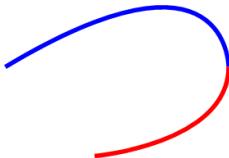
- ▶ $C^0 \Leftrightarrow \mathbf{r}(1) = \mathbf{s}(0)$
- ▶ $C^1 \Leftrightarrow C^0 \wedge \mathbf{r}'(1) = \mathbf{s}'(0)$
- ▶ $C^2 \Leftrightarrow C^1 \wedge \mathbf{r}''(1) = \mathbf{s}''(0)$
- ▶ $C^n \Leftrightarrow C^{n-1} \wedge \mathbf{r}^{(n)}(1) = \mathbf{s}^{(n)}(0)$

Parametrikus folytonosság

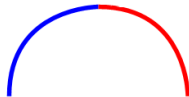
C^0

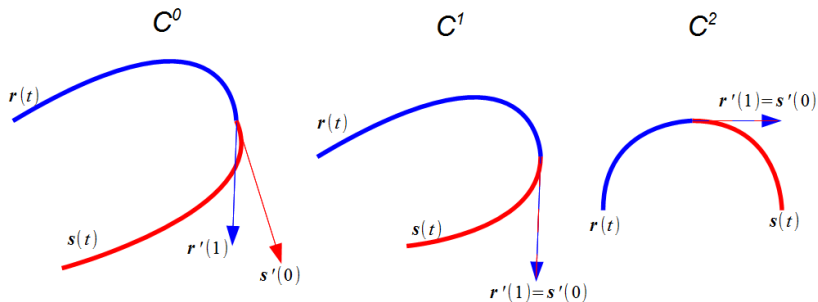
C^1

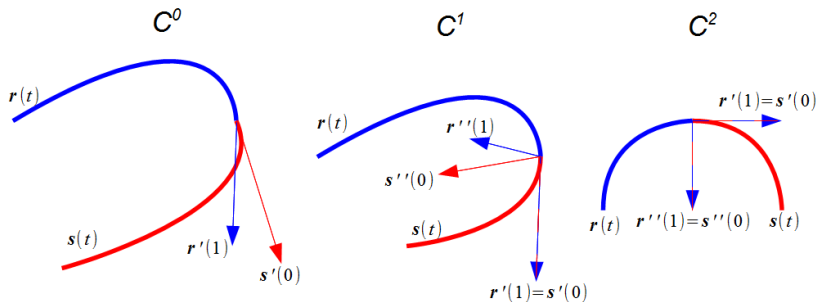
C^2

Parametrikus folytonosság

Parametrikus folytonosság

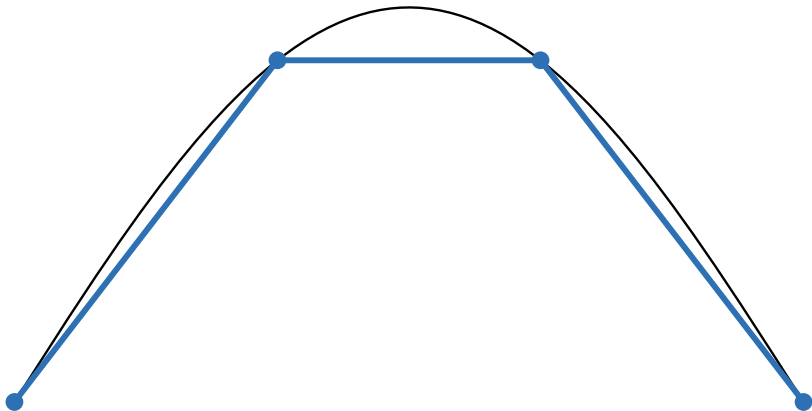

Kitérő – geometriai folytonosság

- ▶ A szemünknek nem csak az lesz folytonos, ami parametrikusan is az
- ▶ Nem teljesen szabatos matematikai definíciókat következnek
- ▶ A geometriai folytonosságnál paraméterezéstől független folytonossági megkötések tesztünk:
 - ▶ G^0 : a görbében/felületben nincsenek lyukak, nem szakad meg sehol
 - ▶ G^1 : a csatlakozásoknál ha a deriváltak nem is egyeznek meg, de $\exists \alpha > 0$ úgy, hogy $\mathbf{m}_i = \alpha \mathbf{m}_{i+1}$
 - ▶ G^2 : a görbe/felület görbülete folytonos a csatlakozásban is

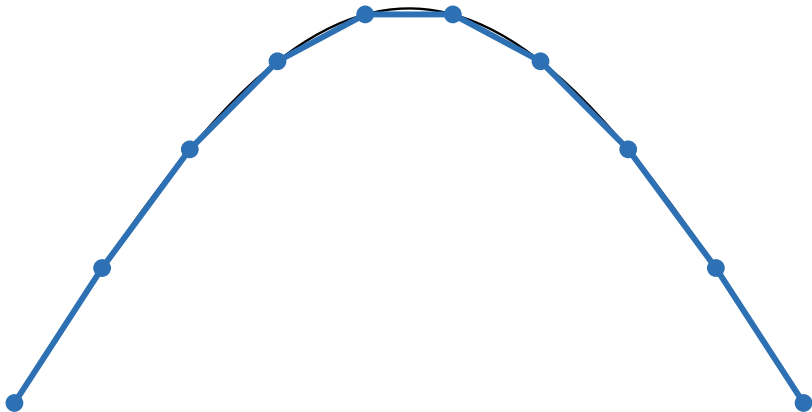
Törött vonal

Ha egy „sima” görbét szeretnénk ábrázolni, akkor szakaszokkal tudjuk közelíteni (tesszellálni)

Törött vonal

Ha egy „sima” görbét szeretnénk ábrázolni, akkor szakaszokkal tudjuk közelíteni (tesszellálni)

Törött vonal

- ▶ Adottak $\mathbf{p}_i \in \mathbb{E}^3, i = 0, \dots, n$ pontok és mindegyik $\mathbf{p}_i, \mathbf{p}_{i+1}, i = 0, \dots, n - 1$ pontpárt kössünk össze egy szakasszal!
- ▶ Legyenek $t_0 \leq t_1 \leq \dots \leq t_n \in \mathbb{R}$ paraméterek a $\mathbf{p}_i$ pontokhoz hozzárendelve
- ▶ Ekkor az eredmény törött vonal felírható egyetlen paraméterrel is: ha a $t \in [t_0, t_n]$ paraméter aktuális értékére $t \in [t_i, t_{i+1}]$ igaz, akkor a hozzátartozó pont

$$\frac{t_{i+1} - t}{t_{i+1} - t_i} \mathbf{p}_i + \frac{t - t_i}{t_{i+1} - t_i} \mathbf{p}_{i+1}$$

- ▶ Ez egy interpoláló megközelítés, azaz a reprezentációt képező ponthalmaz összes elemén áthalad a reprezentált görbe

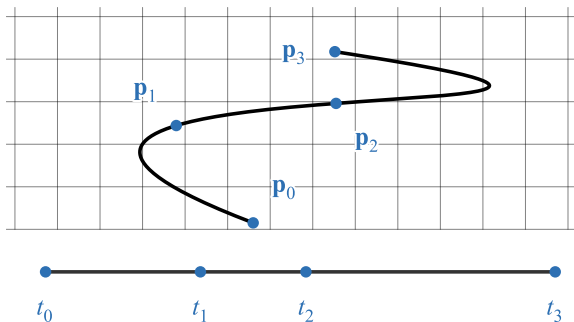
Polinomiális görbék

- ▶ Ha C^0 -nál magasabb fokú **garantált** (!) folytonosságot akarunk, akkor próbálkozhatunk polinomokkal
- ▶ A $\mathbf{p}_0, \dots, \mathbf{p}_n$ pontokra illeszthető egy n -edfokú polinom
- ▶ A jól ismert hatványbázisban ez $\mathbf{p}(t) = \sum_{i=0}^n \mathbf{a}_i t^i$, $t \in \mathbb{R}$ alakú
(pl.: $\mathbf{p}(t) = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \end{bmatrix} t^2 + \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \end{bmatrix} t + \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix}$)
- ▶ De mi lenne a geometriai értelmezése az $\mathbf{a}_i \in \mathbb{R}^k$ együtthatóknak? Mit ábrázolnak?
- ▶ $\rightarrow$ másik bázist keressünk inkább, ahol a reprezentációt képező elemeknek szemléletesebb jelentése van
- ▶ De előtte oldjuk meg még a feladatot!

Polinomiális görbék

- ▶ Legyenek adottak $\mathbf{p}_0, \dots, \mathbf{p}_n \in \mathbb{E}^3$ pontok és $t_0 < t_1 < \dots < t_n \in \mathbb{R}$ paraméterértékek
- ▶ Keressük azt az n -edfokú $\mathbf{p}(t) = \sum_{i=0}^n \mathbf{a}_i t^i$, $t \in \mathbb{R}$ parametrikus görbét, amely az adott pontokat interpolálja az előírt paraméterértékeknél, azaz amelyre

$$\mathbf{p}(t_i) = \mathbf{p}_i, \quad i = 0, 1, \dots, n$$

Polinomiális görbék

- Megoldandó tehát az

$$\underbrace{\begin{bmatrix} 1 & t_0 & t_0^2 & \dots & t_0^n \\ 1 & t_1 & t_1^2 & \dots & t_1^n \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ 1 & t_n & t_n^2 & \dots & t_n^n \end{bmatrix}}_V \cdot \underbrace{\begin{bmatrix} \mathbf{a}_0 \\ \mathbf{a}_1 \\ \dots \\ \mathbf{a}_n \end{bmatrix}}_{\mathbf{a}} = \underbrace{\begin{bmatrix} \mathbf{p}_0 \\ \mathbf{p}_1 \\ \dots \\ \mathbf{p}_n \end{bmatrix}}_{\mathbf{b}}$$

lineáris egyenletrendszer, az ismeretlen $\mathbf{a}_0, \dots, \mathbf{a}_n \in \mathbb{R}^3$ együtthatókra

- Ha $\det(V) \neq 0$, akkor van megoldás
- De vegyük észre: V egy Vandermonde mátrix $\rightarrow$ determinánsa nem nulla (mivel nincs $i \neq j$, hogy $t_i = t_j$)
- A keresett együtthatók tehát $\mathbf{a} = V^{-1}\mathbf{b}$

Polinomiális görbék – parabola példa

- ▶ Tehát ha például egy parabolával szeretnénk a $t = 0, 1, 2$ pontokban interpolálni a $\mathbf{p}_0, \mathbf{p}_1, \mathbf{p}_2$ pontokat, akkor

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 2 & 4 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} \mathbf{a}_0 \\ \mathbf{a}_1 \\ \mathbf{a}_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \mathbf{p}_0 \\ \mathbf{p}_1 \\ \mathbf{p}_2 \end{bmatrix}$$

egyenletet kell megoldanunk

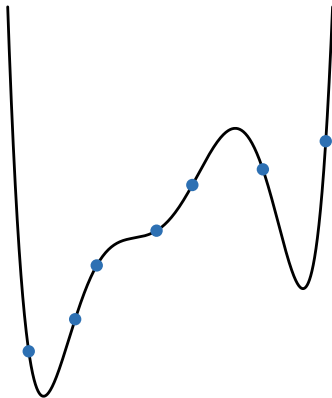
- ▶ Azaz a keresett együtthatók

$$\begin{bmatrix} \mathbf{a}_0 \\ \mathbf{a}_1 \\ \mathbf{a}_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ -\frac{3}{2} & 2 & -\frac{1}{2} \\ \frac{1}{2} & -1 & \frac{1}{2} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} \mathbf{p}_0 \\ \mathbf{p}_1 \\ \mathbf{p}_2 \end{bmatrix}$$

- ▶ A parabola pedig $\mathbf{p}(t) = \mathbf{a}_2 \cdot t^2 + \mathbf{a}_1 \cdot t + \mathbf{a}_0$

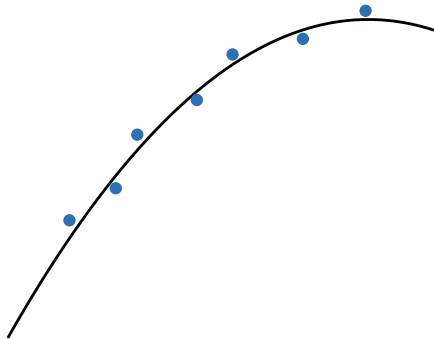
Interpoláció vagy approximáció?

Interpoláció: a görbének át kell haladnia a vezérlőpontokon

Interpoláció vagy approximáció?

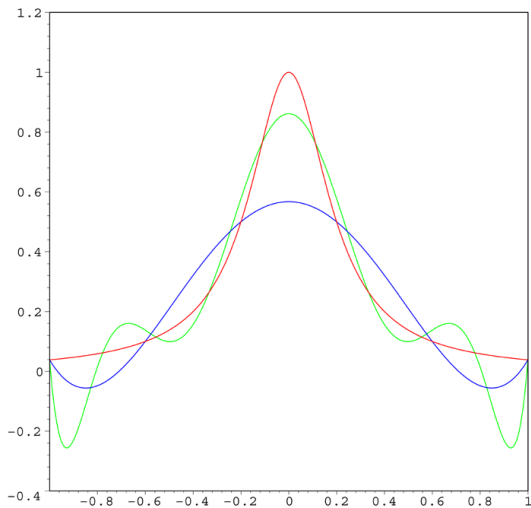
Approximáció: a görbének csak közelítenie kell a vezérlőpontokat

Sok vezérlőpont esete

- ▶ A vezérlőpontok számával együtt nő a foksám $\rightarrow$ egy idő után lehet meg kell elégednünk az approximációval, de az sem lesz mindig jó
- ▶ A magas foksámú polinomok erősen „hullámoznak”
- ▶ Pl.: Runge-problémája: az $f(x) = \frac{1}{1+25x^2}$ függvény (piros) közelítése során ötödfokú (kék) és kilencedfokú (zöld) polinomokkal

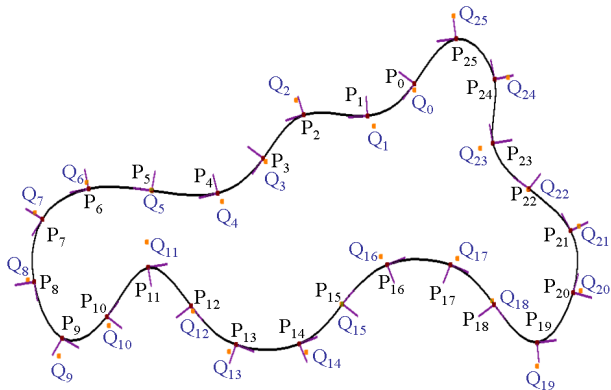
Sok vezérlőpont esete

Spline görbék

- ▶ Ne egyetlen polinommal próbáljuk interpolálni vagy approximálni az adatpontjainkat (vezérlőpontjainkat)
- ▶ Használjunk *összetett görbét*, amely alacsonyabb fokszámú szegmensekből áll
- ▶ Így kiküszöbölhető a magas fokszámmal járó oszcilláció, illetve a kontrollpontok módosításának kihatása az egész görbére, de a polinomiális szegmensek folytonos csatlakozására külön figyelni kell
- ▶ És még sok minden másra is, de...
- ▶ Részletek: NumAnal - BSc.; Geometriai Modellezés, Felület és Testmodellezés - MSc.

Spline görbék

Hermite interpoláció

- ▶ A görbénk tárolásához bizonyos pontokban jegyezzük fel a görbe pozícióját és egy bejárásához tartozó sebesség, gyorsulás stb. ... vektorát (azaz legyenek adottak $\mathbf{x}(t_i), \mathbf{x}'(t_i), \mathbf{x}''(t_i), \dots$) pont és derivált adatok, $i = 0, 1, \dots$)
- ▶ Keressünk egy olyan bázist, amibe ezeket a fenti adatokat *koordinátaként* beírva a kapott görbe interpolálja a megadott adatokat

Harmadfokú Hermite interpoláció

- Két pont között, $t \in [0, 1]$ -re megfogalmazva, keressük a

$$\mathbf{p}(t) = H_0^0(t)\mathbf{p}_0 + H_0^1(t)\mathbf{m}_0 + H_1^0(t)\mathbf{p}_1 + H_1^1(t)\mathbf{m}_1$$

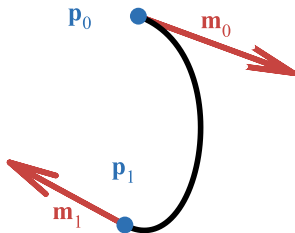
alakú parametrikus görbét amelyre

$$\mathbf{p}(0) = \mathbf{p}_0$$

$$\mathbf{p}(1) = \mathbf{p}_1$$

$$\mathbf{p}'(0) = \mathbf{m}_0$$

$$\mathbf{p}'(1) = \mathbf{m}_1$$

Harmadfokú Hermite bázisfüggvények

$$\mathbf{p}(t) = H_0^0(t)\mathbf{p}_0 + H_0^1(t)\mathbf{m}_0 + H_1^0(t)\mathbf{p}_1 + H_1^1(t)\mathbf{m}_1$$

- ▶ Keressük harmadfokú, egész polinomként az ismeretlen $H_i^j(t)$ bázisfüggvényeket, azaz legyen

$$H_i^j(t) = a_{ij}t^3 + b_{ij}t^2 + c_{ij}t + d_{ij}$$

- ▶ Azt akarjuk, hogy $\mathbf{p}(0) = \mathbf{p}_0$, $\mathbf{p}(1) = \mathbf{p}_1$, $\mathbf{p}'(0) = \mathbf{m}_0$, $\mathbf{p}'(1) = \mathbf{m}_1$ teljesüljenek
- ▶ Ekkor megoldandó $a_{ij}, b_{ij}, c_{ij}, d_{ij}$, $i, j = 0, 1$ -re

$$\begin{array}{cccc} H_0^0(0) = 1 & H_0^1(0) = 0 & H_1^0(0) = 0 & H_1^1(0) = 0 \\ (H_0^0)'(0) = 0 & (H_0^1)'(0) = 1 & (H_1^0)'(0) = 0 & (H_1^1)'(0) = 0 \\ H_0^0(1) = 0 & H_0^1(1) = 0 & H_1^0(1) = 1 & H_1^1(1) = 0 \\ (H_0^0)'(1) = 0 & (H_0^1)'(1) = 0 & (H_1^0)'(1) = 0 & (H_1^1)'(1) = 1 \end{array}$$

Harmadfokú Hermite bázis

- ▶ A harmadfokú bázisunk ekkor a következő lesz:

$$H_0^0(t) = 2t^3 - 3t^2 + 1$$

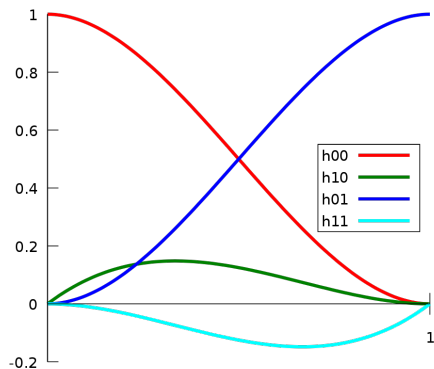
$$H_0^1(t) = t^3 - 2t^2 + t$$

$$H_1^0(t) = -2t^3 + 3t^2$$

$$H_1^1(t) = t^3 - t^2$$

- ▶ Ha van $n + 1$ bejövő adatunk, akkor minden pár közé szerkesztve egy-egy görbét az összeillesztésből kapott n harmadfokú szegmensből álló *spline* C^1 lesz

Harmadfokú Hermite bázis

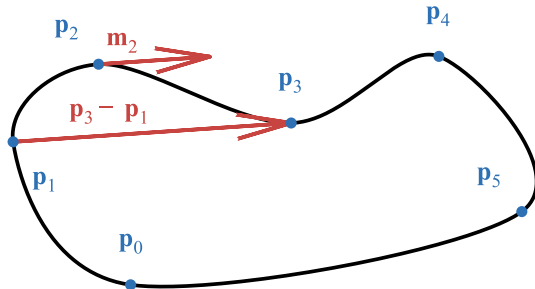

Catmull-Rom spline

- Ne legyen közvetlenül adott a derivált, hanem a szomszédos pontokból számoljuk őket a következőképp:

$$\mathbf{m}_i = \frac{\mathbf{p}_{i+1} - \mathbf{p}_{i-1}}{t_{i+1} - t_{i-1}}$$

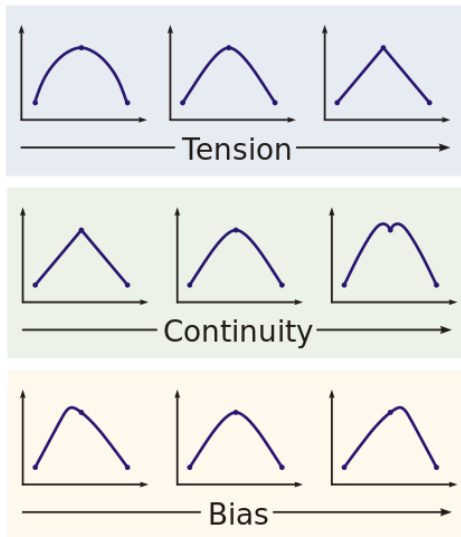
- Ezután a megadott $\mathbf{p}_i$ és a fentiek szerint számított $\mathbf{m}_i$ adatokra páronként illesszünk Hermite-görbéket

*Kochanek-Bartels spline

- ▶ A Catmull-Rom spline-hoz hasonlóan itt is számított adat lesz a tangens, de most három paraméter is adott hozzá:
 - ▶ T : tension, $T \in [-1, 1]$
 - ▶ B : bias, $B \in [-1, 1]$
 - ▶ C : folytonosság (simaság), $C \in [-1, 1]$
- ▶ A Catmull-Rom spline-t kapjuk, ha $T = B = C = 0$

*Kochanek-Bartels spline

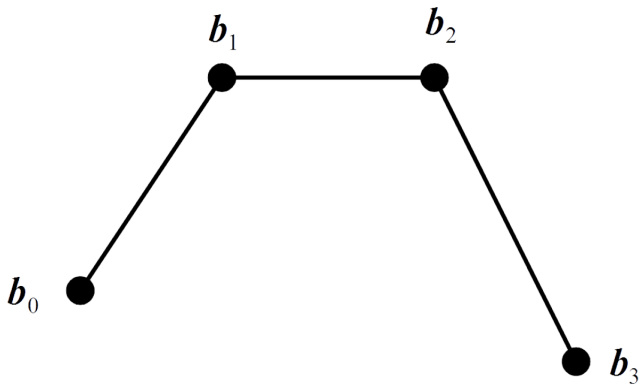

*Kochanek-Bartels spline

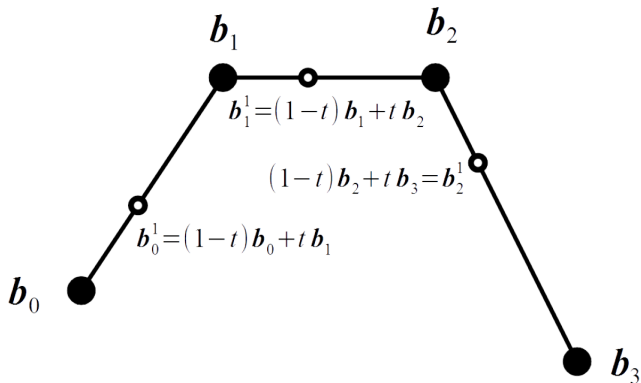
- ▶ A fentiek felhasználásával az i -edik szegmens két végpontjának derivált-értékei legyenek

$$\begin{aligned}\mathbf{m}_i &= \frac{(1-T)(1+B)(1+C)}{2}(\mathbf{p}_i - \mathbf{p}_{i-1}) \\ &\quad + \frac{(1-T)(1-B)(1-C)}{2}(\mathbf{p}_{i+1} - \mathbf{p}_i) \\ \mathbf{m}_{i+1} &= \frac{(1-T)(1+B)(1-C)}{2}(\mathbf{p}_{i+1} - \mathbf{p}_i) \\ &\quad + \frac{(1-T)(1-B)(1+C)}{2}(\mathbf{p}_{i+2} - \mathbf{p}_{i+1})\end{aligned}$$

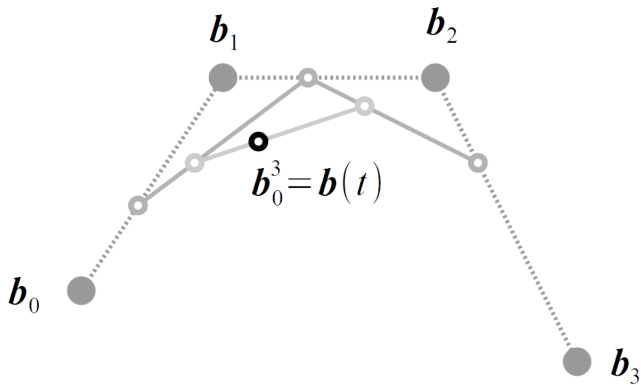
Bézier-görbe – de Casteljau algoritmus

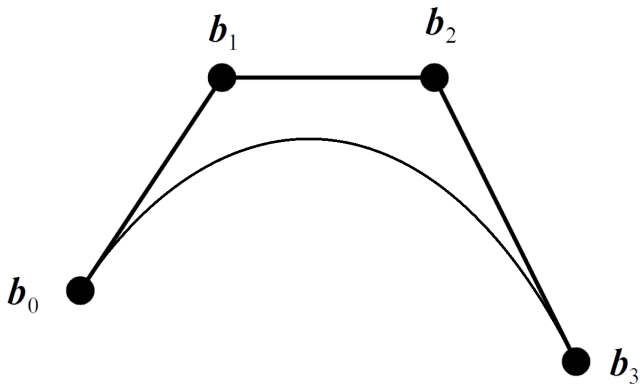
Bézier-görbe – de Casteljau algoritmus

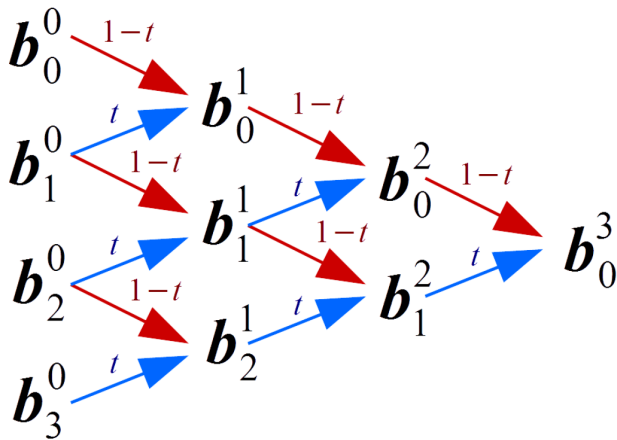
Bézier-görbe – de Casteljau algoritmus

Bézier-görbe – de Casteljau algoritmus

Bézier-görbe – de Casteljau algoritmus

Bézier-görbe – de Casteljau algoritmus

- ▶ Demó (link)
- ▶ Általánosan: egy n -edfokú Bézier-görbének $n + 1$ kontrollpontja van, ezeket jelöljük $\mathbf{b}_i \in \mathbb{E}^3$ -mal, $i = 0, 1, \dots, n$
- ▶ A de Casteljau algoritmus egy rekurzív kiértékelése a görbének:

$$\mathbf{b}_i^{k+1} = (1 - t)\mathbf{b}_i^k + t\mathbf{b}_{i+1}^k$$

ahol $\mathbf{b}_i^0 := \mathbf{b}_i$, $k = 0, 1, \dots, n - 1$, $i = 0, 1, \dots, n - k$.

- ▶ A parametrikus görbe $t \in [0, 1]$ paraméteréhez tartozó pontja

$$\mathbf{b}(t) := \mathbf{b}_0^n$$

Bézier-görbe – Bernstein-bázisban felírva

- ▶ Használjuk a *Bernstein-bázist*: $B_i^n(t) := \binom{n}{i} t^i (1-t)^{n-i}$
- ▶ A $\mathbf{b}_0, \dots, \mathbf{b}_n \in \mathbb{R}^3$ *kontrollpontok* által meghatározott n -edfokú Bézier-görbe ekkor

$$\mathbf{b}(t) = \sum_{i=0}^n B_i^n(t) \mathbf{b}_i,$$

ahol $t \in [0, 1]$.

- ▶ HF: $\sum_{i=0}^n B_i^n(t) = 1$ teljesül, $\forall t \in [0, 1]$
- ▶ A görbe „nagyjából” követi a vezérlőpontok poligonjának az alakját, de nem halad át mindegyiken! Ez egy *approximáló* séma
- ▶ További részletek: Geometriai Modellezés MSc, Analízis (Stone-Weierstrass approximációs tétel)

Bézier-görbe

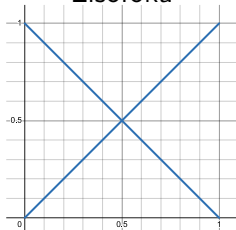
- ▶ Egyetlen kontrollpont módosítása az egész görbére hat
- ▶ Bernstein-bázis néhány n -re:
 - ▶ $B_0^1(t) = 1 - t, B_1^1(t) = t \rightarrow$ lineáris interpoláció!
 - ▶ $B_0^2(t) = (1 - t)^2, B_1^2(t) = 2t(1 - t), B_2^2(t) = t^2$
 - ▶ $n = 3$: HF
- ▶ Lényegében „összemossuk” a kontrollpontjainkat egymással a fenti függvényekkel súlyozva őket, ezzel megmondva, hogy egy adott $t \in [0, 1]$ paraméterértéknél melyik kontrollpont mennyire játszik „fontos” szerepet a görbe alakjának meghatározásában

Bézier-görbe tulajdonságok

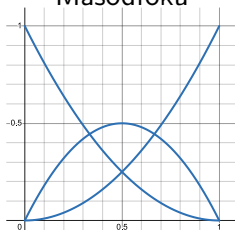
- ▶ A Bézier-görbe áthalad a két végponton ($\mathbf{b}_0$ és $\mathbf{b}_n$ pontokon)
- ▶ A kezdőpontban a Bézier-görbe érintője az első két kontrollponton áthaladó egyenes. Hasonló igaz a másik végpontra.
- ▶ Konvex burok tulajdonság: a Bézier-görbe mindig a kontrollpontjainak konvex burkán belül marad
- ▶ A Bézier-görbe *invariáns az affin transzformációkra*

Bernstein bázisfüggvények

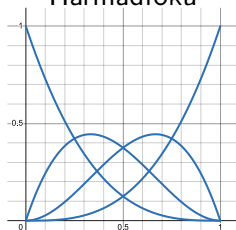
Elsőfokú

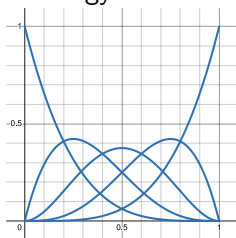
Másodfokú

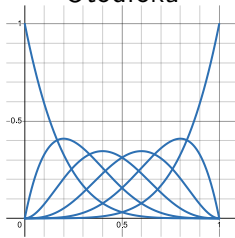
Harmadfokú

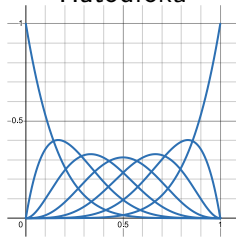
Negyedfokú

Ötödfokú

Hatodfokú

Subdivision görbék

- ▶ Egy ötlet: az eddigiek során rögtön egy polinomot állítottunk elő a kontrollpontjainkból (lényegében: a kontrollpontok által meghatározott kontroll-poligonból)
- ▶ Megjelenítés során viszont úgyis szakaszokkal kell közelíteni
→ dolgozzunk magán a kontroll-poligonon!
- ▶ A subdivision, vagy rekurzív felosztással definiált sémák a kiinduló ponthalmazunkat (kontrollpontok halmazát) rekurzívan sűrítik, egyre finomabb lineáris közelítést is adva (legtöbbször)

Subdivision görbék

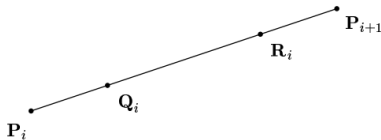
- ▶ A kiinduló ponthalmaz által meghatározott görbének a rekurzív sűrítést határgörbéjét („végtelen sok” finomítás utáni pontok halmazát) tekintjük
- ▶ Nagy kifejezőerő (például a Chaikin saroklevágási algoritmus egy másodfokú B-spline görbét ad), de görbéknél lehet hatékonyabban is számolni sok esetben

Subdivision görbék – Chaikin saroklevágási algoritmus

- ▶ Legyen az aktuális vezérlőpont halmazunk $\{\mathbf{p}_i \in \mathbb{R}^3\}_{i=0}^n$
- ▶ Az iterációs lépés során az új vezérlőpont halmazunk $\{\mathbf{q}_i, \mathbf{r}_i \in \mathbb{R}^3\}_{i=0}^{n-1}$ lesz, ahol

$$\mathbf{q}_i = \frac{3}{4}\mathbf{p}_i + \frac{1}{4}\mathbf{p}_{i+1}$$

$$\mathbf{r}_i = \frac{1}{4}\mathbf{p}_i + \frac{3}{4}\mathbf{p}_{i+1}$$

Subdivision görbék – Chaikin saroklevágási algoritmus

